

Szczegółowe kryteria oceniania

Geografia klasa 5

Ocenianie osiągnięć uczniów w szkole jest integralną częścią nauczania i wychowania. Jest niezbędnym elementem procesu dydaktycznego. Aby proces kształcenia był skuteczny, niezbędne jest systematyczne pozyskiwanie wiarygodnych informacji o jego przebiegu: o pracy ucznia i nauczyciela, czyli organizacji działań dydaktycznych, doborze form, metod i pomocy dydaktycznych. Źródłem takich informacji jest proces sprawdzania i oceniania osiągnięć ucznia realizowany planowo, zgodnie z ustalonymi wcześniej wymaganiami, z zastosowaniem różnych form i narzędzi. Informacje uzyskane przez nauczyciela, uczniów i ich rodziców dają możliwość wprowadzenia pozytywnych zmian podnoszących efektywność kształcenia i podjęcia ewentualnych działań interwencyjnych w wypadku niskiej oceny. Nauczyciel oceniający wiedzę i postępy ucznia powinien pamiętać, że:

- ocenianie ma duży walor wychowawczy;
- każda ocena może wpłynąć na stosunek ucznia do nauki, może go zmotywować lub zdemotywować;
- musi oceniać obiektywnie i rzetelnie, według zrozumiałych dla ucznia kryteriów.

Nauczyciele powinni dążyć do wszechstronnego rozwoju ucznia jako nadrzędnego celu pracy edukacyjnej. Wymagania ogólne i szczegółowe zapisane w podstawie programowej to fundament oceniania wewnątrzszkolnego i zewnętrznego. Zgodnie z rozporządzeniem MEN celem oceniania jest:

- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie;
- pomaganie uczniowi w samodzielnym planowaniu rozwoju;
- motywowanie ucznia do dalszej pracy;
- dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w uczeniu się oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia;
- umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Ocena jest informacją zwrotną dla ucznia:

- gdzie jest?
- dokąd zmierza?
- jak może osiągnąć swój cel?
- w jakim stopniu opanował wiadomości i umiejętności?
- co zrobił dobrze?
- jakie popełnił błędy?

Stanowi podsumowanie jego wysiłku i postępów z uwzględnieniem indywidualnego rozwoju i możliwości. Właściwej ocenie wiedzy i postępów ucznia służą: systematyczne, bieżące ocenianie oraz jasno sformułowane kryteria oceniania (zgodne z przepisami prawa szkolnego, czyli Wewnątrzszkolnego Zasady Oceniania – WZO).

Na lekcjach chemii są oceniane: wiadomości, umiejętności, postawa ucznia i jego aktywność.

Oceny bieżące i oceny klasyfikacyjne semestralne i końcowe roczne w stopniach są następujące:

- 6 – stopień celujący,
- 5 – stopień bardzo dobry,
- 4 – stopień dobry,
- 3 – stopień dostateczny,
- 2 – stopień dopuszczający,
- 1 – stopień niedostateczny.

Osiągnięcia edukacyjne ucznia są sprawdzane w następujących formach (zgodnie z WZO):

- sprawdziany
- kartkówka,
- odpowiedź ustna,
- praca na lekcji,
- praca w grupie,
- prace dodatkowe (doświadczenia, prezentacja, referat, album, plakat, portfolio, projekty własne).

Sprawdziany to pisemna weryfikacja wiedzy (wiadomości i umiejętności) ucznia przeprowadzona w czasie zajęć w szkole. Obejmuje zakres materiału z jednego działu.

Sprawdzian może zostać przełożony na inny termin (zgodnie z zapisem w WZO):

- za zgodą nauczyciela na prośbę klasy,
- za zgodą klasy na prośbę nauczyciela,
- w wypadku zaistnienia nieprzewidzianych zdarzeń losowych.

W razie nieobecności uczeń ma obowiązek napisania pracy klasowej w terminie ustalonym z nauczycielem nie później niż 14 dni od jego powrotu do szkoły. Praca klasowa może zostać oceniona przez nauczyciela ale nie musi.

Kartkówka to pisemne sprawdzenie wiedzy, obejmujące zakres materiału z jednej, dwóch lub trzech ostatnich lekcji (zgodnie z WZO). Kartkówki nie muszą być wcześniej zapowiadane.

Odpowiedzi ustne to ustne sprawdzenie wiedzy obejmujące zakres materiału nawiązujący do tematyki z poprzednich trzech lekcji.

Prezentacja to przedstawienie na forum klasy wyników swojej pracy (referatu, wyników pracy indywidualnej i grupowej) w autorskiej formie.

Praca na lekcji to aktywność ucznia na zajęciach, np. ćwiczenia pisemne, udział w dyskusjach dotyczących tematu lekcji.

Praca w grupie to umiejętność organizacji pracy zespołowej, aktywny udział w dyskusji, twórcze rozwiązywanie problemu, pełnienie różnych ról w zespole, dbałość o końcowe efekty pracy zespołu. Efektywność pracy grupowej oceniana jest przez:

- samoocenę ucznia
- ocenę członków zespołu
- oraz ustną ocenę nauczyciela.

W określonych wypadkach wyniki pracy grupowej są prezentowane przez wybrane osoby na forum klasy i są oceniane przez koleżanki i kolegów z innych zespołów.

Prace dodatkowe to wszelkie prace nadobowiązkowe, np.: portfolio (dorobek zgromadzonego materiału z całego roku: prace dodatkowe, doświadczenia itp.), projekty, opisy i analizy samodzielnych badań i doświadczeń, aktywny udział w konkursach przedmiotowych. Wszystkie prace dodatkowe, nie są oceniane ale uczeń otrzymuje informację zwrotną od nauczyciela. Prace te mogą wpłynąć na podniesienie oceny z przedmiotu.

Uczeń jest zobowiązany do systematycznej poprawy stopni częściowych (bieżących). Nie stosuje się zaliczeń semestralnych i końcowo rocznych. Ocena końcowo roczna nie jest średnią stopni częściowych. W

Maksymalna liczba sprawdzianów w ciągu roku: 5

Prace klasowe oceniane są według następującej skali:

01 % - 35 %	- 1
36 % - 50 %	- 2
51 % - 70 %	- 3
71 % - 90 %	- 4
91 % - 96 %	- 5
97% - 100 %	- 6

Hierarchia ważności ocen (waga oceny)

- Sprawdziany waga 3
- Odpowiedzi ustne waga 2
- Kartkówki waga 2
- Aktywność i zaangażowanie waga 1
- Praca w grupie waga 1
- Prace dodatkowe

Na lekcjach geografii uczeń jest zachęcany do samooceny swojej pracy. Samoocena nie jest samokrytyką.

Cele samooceny ucznia:

- uczeń przejmuje odpowiedzialność za własną naukę;
- ocenia własną pracę;
- planuje korekty swych działań;
- określa swoje mocne i słabe strony.

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5

oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic; Edycja 2024

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1. Mapa Polski				
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i>	Uczeń: • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń: • posługuje się planem miasta w terenie

- wymienia elementy mapy - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> - odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej - podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych - wymienia różne rodzaje map - odczytuje informacje z planu miasta	- stosuje legendę mapy do odczytania informacji - odczytuje skalę mapy - rozróżnia rodzaje skali - oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy - odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej - wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta	- rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe - rysuje podziałkę liniową - wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę - oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej - wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa - wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim - wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową - przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie	- dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych - przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową - oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej - oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej - oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej - rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu - rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej - omawia zastosowanie map cyfrowych - podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta	- podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści - analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski - czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego - projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
2. Krajobrazy Polski				
Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> - wymienia składniki krajobrazu - wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy - wymienia pasy rzeźby terenu Polski - wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie	Uczeń: - podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym - określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski - przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji	Uczeń: - charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce - opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu - opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz	Uczeń: - dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego ładu i estetyki zagospodarowania - porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach	Uczeń: - proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy - prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły - przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża

•wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego •wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim •wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego •wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie •odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim •wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy •określa położenie Warszawy na mapie Polski •wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy •wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską •wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej •wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską	•omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego •wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego •przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej •wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej •opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego •wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej •przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej •omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji •wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr •wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego •omawia cechy pogody w górach •wymienia atrakcje turystyczne Tatr	•przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim •przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy •omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej •przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy •omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej •omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych •charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach	•wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne •wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie •wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim •charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej •opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy •omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki •opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej •opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr	•Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego •przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy •analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej •planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie •przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka •analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej •przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd •wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
--	---	--	---	---

•wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej •określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •określa na podstawie mapy położenie Tatr •wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie				
3. Łądy i oceany				
Uczeń: •wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe •wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie •wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych	Uczeń: •wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna •wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie •porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów •wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych	Uczeń: •podaje przyczyny odkryć geograficznych •wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo •opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba	Uczeń: •określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej •opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.	Uczeń: •oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach •przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
4. Krajobrazy świata				
Uczeń: •wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i>	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

•wymienia składniki pogody •wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i> •wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi •wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi •wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej •podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji •rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> •wskazuje na mapie strefy sawann i stepów •wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów •wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> •wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i pustyni lodowych •rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyni gorących i pustyni lodowych	•wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem •odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu •wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej •omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych •omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> •omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów •opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyni gorących i pustyni lodowych •wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego •wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego •wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry •wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje	•wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów •porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym •wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych •przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej •charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego •charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów •omawia klimat stref pustyni gorących i pustyni lodowych •omawia rzeźbę terenu pustyni gorących •omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego •charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry •charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach	•oblicza średnią roczną temperaturę powietrza •oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku •oblicza roczną sumę opadów •prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych •porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów •omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyni gorących i pustyni lodowych •prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej •porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry •analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności	•przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych •omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi •porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt •analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu •przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyni gorących i pustyni lodowych •opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej •porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
---	---	--	--	--

•wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich •wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym •rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej •wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga</i>, <i>tundra</i>, <i>wieloletnia zmarzlina</i> •wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry •rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry •wskazuje na mapie Himalaje •wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt	•charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach •opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach			
---	--	--	--	--

Warunki uzyskania wyższej niż przewidywana oceny końcowej

Uczeń ma możliwość ubiegania się o wyższą niż przewidywana roczną ocenę klasyfikacyjną, jeżeli spełnia warunki określone w statucie szkoły.

W szczególności uczeń może:

- wykazać się uzupełnieniem brakujących wiadomości i umiejętności,
- przystąpić do sprawdzianu obejmującego wymagania na ocenę wyższą niż przewidywana,
- poprawić wcześniej uzyskane oceny, zgodnie z zasadami obowiązującymi w szkole,

- wykazać się znajomością zagadnień wskazanych przez nauczyciela,
- przedstawić wykonane prace lub projekty uzupełniające braki w wymaganych umiejętnościach.

Ostateczna ocena roczna jest ustalana na podstawie całorocznych osiągnięć ucznia oraz spełnienia wymagań edukacyjnych określonych dla danej oceny.